אַרְבָּעָה טְפָחִים (יא) * צָרִיךְ לְתַקְּנוֹ שָׁם) (הרי״ף (כ) והרא״ש (פ״ט סי׳ ד) וטור): **ג** (יב) [1]מָבוֹי (יג) שֶׁנִּפְרַץ בְּמִלּוֹאוֹ לְחָצֵר, וְנִפְרַץ הֶחָצֵר מִצַּד הַשֵּׁנִי לִרְשׁוּת הָרַבִּים, (יד) אִם לֹא עֵרְבוּ בְּנֵי חָצֵר עִם בְּנֵי הַמָּבוֹי, (טו) חָצֵר מֻתָּר (טז) [2]אֲפִלּוּ נִפְרַץ נֶגֶד פִּרְצַת הַמָּבוֹי (יז) וַאֲפִלּוּ בָּקְעֵי בָּהּ רַבִּים (יח) וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא יוֹתֵר מַעֲשָׂר, וּמָבוֹי אָסוּר (יט) אֲפִלּוּ אֵינוֹ כְּנֶגֶד פִּרְצַת הֶחָצֵר, דְּכֵיוָן שֶׁלֹּא עֵרְבוּ עִם הַמָּבוֹי אוֹסֶרֶת עָלָיו. * [3]וּכְגוֹן (כ) [4]שֶׁנִּכְנְסוּ

בֵּאוּר הֵיטֵב

וְכָל שֶׁכֵּן אִם נִשְׁתַּיְּרוּ גְּדוּדִים הַמְעַכְּבִים הֲהֵלּוּךְ. וְאָמְרִינַן בַּגְּמָרָא דַּף ה׳ (ע״ב) דְּחָצֵר בְּפִרְצָתוֹ בְּעָשָׂר אַמּוֹת וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב סָעִיף ג׳, וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּמִבְוֹאוֹת שֶׁלָּנוּ אִם יֵשׁ לָהֶם דִּין חָצֵר לְעִנְיָן זֶה, וְהוּא הַדִּין בְּעִיר הַמְּקֻפֶּפֶת חוֹמָה וְנִפְרַץ בָּהּ פִּרְצָה בְּאַרְבָּעָה טְפָחִים וּבָקְעֵי בָּהּ רַבִּים, לְדִידָן דְּקַיְימָא לַן דְּיֵשׁ לָהּ דִּין חָצֵר, צָרִיךְ עִיּוּן אִם יֵשׁ לָהֶם מַתָּר, וְיֵשׁ לְהַחְמִיר. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד). וְעַיֵּן עוֹד בְּמָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן שס״ג בְּדִיעֲבַד דְּכֵיוָן שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁל צוּרַת הַפֶּתַח הֶחָדָשׁ הַמְּחֻקָּק בְּצוּרַת הַפֶּתַח חוֹמָה וְכוּ׳ עַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסִימָן שס״ג סָעִיף ג׳, וְצָרִיךְ עִיּוּן אִם יֵשׁ לָהֶם דִּין חָצֵר לְעִנְיָן זֶה, וְהוּא הַדִּין בְּעִיר הַמְּקֻפֶּפֶת חוֹמָה וְנִפְרַץ בָּהּ פִּרְצָה בְּאַרְבָּעָה טְפָחִים וּבָקְעֵי בָּהּ רַבִּים אִם גַּם לְעִנְיָן זֶה יֵשׁ לָהּ דִּין חָצֵר, וְסִיַּם דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר (ס״א ד״ה והנה) שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וְסִיַּם דְּמִדִּינָא נוֹהֵג כָּל אֵלּוּ הַדִּינִים בַּמְּבוֹאוֹת שֶׁלָּנוּ:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

שָׁם. וּמַה שֶּׁיֵּשׁ לְעַיֵּן בִּדְבָרָיו עַיֵּן בְּסִימָן הַנַּ״ל, וְשָׁם מְבֹאָר דִּין עִיר שֶׁאֵינָהּ מֻקֶּפֶת חוֹמָה וּכְדֵי לְהַתִּיר הַשְּׁלּוּטוֹ תִּקְּנוּ הַמְּבוֹאוֹת בְּצוּרַת הַפֶּתַח וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת נִתְקַלְקֵל הַצּוּרַת הַפֶּתַח בְּמָקוֹם אֶחָד וְנִטְלוּ הַקָּנִים, וְהָיָה שָׁם צוּרַת הַפֶּתַח הֶעָשׂוּי לְחַסֵּם אֶת הָעוֹבְרִים מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם בֵּית הַמֶּכֶס אֲשֶׁר הוּא בְּהֶרְבֵּה עֲיָרוֹת שְׁקוֹרִין שְׁרַאנְק, וְיֵשׁ מָקוֹם פְּנוּי בֵּין הַשְּׁרַאנְק וּבֵין בֵּית הַמֶּכֶס שֶׁאִצְלוֹ כְּאַרְבָּעָה טְפָחִים, וּבְנֵי הָעִיר יַעַבְרוּ שָׁם בְּרֶגֶל, וְחֶשֶׁשׁ הַשּׁוֹאֵל בָּזֶה לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סי׳ שסג ס״ק כז) דְּמִבּוֹאוֹת שֶׁלָּנוּ אִי בָּקְעֵי רַבִּים פִּרְצָתוֹ בְּאַרְבָּעָה, וְיֵשׁ לְהָקֵל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דֶּרֶךְ הָרַבִּים [לְבוּשׁ (ס״ב)]. וְהֵנָּה בְּסָעִיף ג׳ מְבֹאָר דִּלְעִנְיַן חָצֵר תָּמִיד שִׁעוּר פִּרְצָתוֹ בֶּעָשָׂרָה אֲפִלּוּ בָּקְעֵי בָּהּ רַבִּים, וּמִסְתַּפֵּק הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סי׳ שסג ס״ק כז) דִּלְפִי מַה דִּמְבֹאָר בְּסִימָן שס״ג סָעִיף כ״ו בַּהֶגֶּ״ה דִּמְבוֹאוֹת שֶׁלָּנוּ דִּין חֲצֵרוֹת יֵשׁ לָהֶם, אֲפִלּוּ דְּגַם לְעִנְיָן זֶה דִּין חֲצֵרוֹת יֵשׁ לָהֶם, וְהוּא הַדִּין בְּעִיר הַמְּקֻפֶּפֶת חוֹמָה וְנִפְרַץ בְּחוֹמָתָהּ פִּרְצָה בְּאַרְבָּעָה טְפָחִים וּבָקְעֵי בָּהּ רַבִּים אִם גַּם לְעִנְיָן זֶה יֵשׁ לָהּ דִּין חָצֵר, וְסִיַּם דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר (ס״א ד״ה והנה) שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וְסִיַּם דְּמִדִּינָא נוֹהֵג כָּל אֵלּוּ הַדִּינִים בַּמְּבוֹאוֹת שֶׁלָּנוּ:

(יא) צָרִיךְ לְתַקְּנוֹ שָׁם. הַיְנוּ שֶׁיְּמַעֲטֶנּוּ מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים (ט) אוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה שָׁם צוּרַת הַפֶּתַח: **ג (יב) מָבוֹי וְכוּ׳.** מִפְּנֵי שֶׁסָּעִיף זֶה יֵשׁ בּוֹ הַרְבֵּה פְּרָטִים לָכֵן אַקְדִּים הַקְדָּמָה קְצָרָה, וְהוּא: יְדוּעַ מִסִּימָן שס״ד (ס״א) דְּמָבוֹי הַמְפֻלָּשׁ לִרְשׁוּת הָרַבִּים חָמוּר מִשֶּׁאֵינוֹ מְפֻלָּשׁ, דְּצָרִיךְ בּוֹ צוּרַת הַפֶּתַח מִצַּד אֶחָד, וְיֵאוֹר בְּסָעִיף זֶה, אִם מַסְפִּיק חָצֵר בֵּין קְצֵה הַמָּבוֹי לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְנִפְרָץ הֶחָצֵר מִשְּׁנֵי צְדָדָיו כְּעֶשֶׂר אַמּוֹת [וְנִשְׁאֲרוּ גְּפוּפִין מִכָּאן וּמִכָּאן] דְּנִמְצָא הָעוֹמֵד בַּמָּבוֹי רוֹאֶה רְשׁוּת הָרַבִּים כְּנֶגְדּוֹ דְּלֹא הָיָה לְחָצֵר דֹּפֶן אַחַר כִּי אִם דֹּפֶן הַמָּבוֹי הַנִּכְנָס בְּתוֹכוֹ, מַהוּ דִּינוֹ שֶׁל הַמָּבוֹי וְחָצֵר אִם מַתָּר לְטַלְטֵל בָּם, אוֹלַי נִדּוֹן הַמָּבוֹי מַחֲמַת זֶה כְּמְפֻלָּשׁ לִרְשׁוּת הָרַבִּים [וְיֵאוֹר בּוֹ שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק אִם פִּרְצַת הֶחָצֵר שֶׁלְּצַד רְשׁוּת הָרַבִּים מְכֻנֶּה כְּנֶגֶד פִּרְצַת הֶחָצֵר שֶׁלְּצַד הַמָּבוֹי אֲז נִדּוֹן כְּמְפֻלָּשׁ וְאִי לֹא לֹא], וְגַם הָלֹא אַנְשֵׁי הֶחָצֵר יְכוֹלִין לֶאֱסֹר עָלָיו אִם לֹא עֵרְבוּ יַחַד, וְאֵיךְ הַדִּין לְעִנְיַן חָצֵר, הָלֹא פְּרוּץ לִרְשׁוּת הָרַבִּים: **(יג) שֶׁנִּפְרַץ בְּמִלּוֹאוֹ.** לְאַפּוֹקֵי כְּשֶׁנִּשְׁאֲרוּ בּוֹ גְּפוּפִין נִדּוֹן כְּלִחְיֵי וְאֵין יָכוֹל הֶחָצֵר לֶאֱסֹר עָלָיו אַף כְּשֶׁלֹּא עֵרְבוּ יַחַד: **(יד) אִם לֹא עֵרְבוּ וְכוּ׳.** נָקַט ׳לֹא עֵרְבוּ׳ לְרַבּוֹתָא דְּאֲפִילּוּ בָּזֶה דְּבַמָּבוֹי אָסוּר לְטַלְטֵל וּכְדִלְקַמִּיהּ, אֲפִלּוּ הָכִי בְּחָצֵר מַתָּר וְאֵין הַמָּבוֹי יָכוֹל לֶאֱסֹר עָלָיו: **(טו) חָצֵר מֻתָּר.** דְּהַפְרָצוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָתְלָיו לְצַד הַמָּבוֹי וּלְצַד רְשׁוּת הָרַבִּים (י) כֵּיוָן שֶׁאֵין בָּהֶם יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת הֲוֵי כִּפְתָחִים. וּבְנֵי הַמָּבוֹי גַּם כֵּן אֵין יְכוֹלִים לֶאֱסֹר עָלָיו (יא) כֵּיוָן שֶׁאֵין לְהַמָּבוֹי דְּרִיסַת הָרֶגֶל עַל הֶחָצֵר: **(טז) אֲפִלּוּ נִפְרַץ נֶגֶד וְכוּ׳.** וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף דִּלְגַבֵּי מָבוֹי אִיתָא לְקַמִּיהּ דְּאִם הָיָה פִּרְצָתוֹ מְכֻוָּנֶת נֶגֶד פִּרְצַת הֶחָצֵר חֶשְׁבִינַן לֵיהּ כְּמְפֻלָּשׁ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְאָסוּר בְּכָל גַּוָּנֵי, מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן חָצֵר לֹא מַחְמִרִינַן בָּזֶה: **(יז) וַאֲפִלּוּ בָּקְעֵי בָּהּ רַבִּים.** אַף עַל גַּב דִּלְעֵיל בְּמָבוֹי פּוֹסֵל 'בָּקְעֵי רַבִּים', (יג) כָּאן לְעִנְיַן חָצֵר לֹא מְשַׁגְּחִינַן בְּ'בָּקְעֵי רַבִּים': **(יח) וּבִלְבַד וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, בֵּין הַפִּרְצָה שֶׁלְּצַד רְשׁוּת הָרַבִּים וּבֵין הַפִּרְצָה שֶׁלְּצַד הַמָּבוֹי, דְּאָז חֲשִׁיבִי כִּפְתָחִים, אֲבָל אִם הָיָה הַפִּרְצָה יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת (יג) חָשׁוּב פִּרְצָה גְּמוּרָה וַהֲרֵי נִפְרָץ לְמָקוֹם הָאָסוּר לָהּ וְאֵינוֹ נִתָּר אֶלָּא בְּצוּרַת הַפֶּתַח וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שס״ג סָעִיף ב׳: **(יט) אֲפִלּוּ אֵינוֹ כְּנֶגֶד.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ אִם הַפִּרְצָה שֶׁלְּצַד רְשׁוּת הָרַבִּים לֹא הָיָה מְכֻוָּן נֶגֶד פִּרְצַת הֶחָצֵר שֶׁכְּנֶגְדּוֹ, וְאִם כֵּן אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לֶאֱסֹר לְטַלְטֵל בַּמָּבוֹי מִשּׁוּם מְפֻלָּשׁ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר מִטַּעַם חִסָּרוֹן הֶעָרוּב וּכְמוֹ שֶׁמְּפֻרָשׁ וְהוֹלֵךְ, וְאָסוּר אֲפִלּוּ לֹא בָּקְעֵי רַבִּים מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לַמָּבוֹי דֶּרֶךְ הֶחָצֵר: **(כ) שֶׁנִּכְנְסוּ בָּתְּלֵי הַמָּבוֹי בֶּחָצֵר.** הַיְנוּ שֶׁקָּצֶה כָּתְלֵי אֹרֶךְ הַמָּבוֹי נִכְנָסִין לְהֶלֶן בְּתוֹךְ הֶחָצֵר, וְעַל יְדֵי זֶה נִרְאוּ גְּפוּפֵי הֶחָצֵר מִכָּאן וּמִכָּאן שֶׁהֵם רַק כָּתְלֵי הֶחָצֵר, מִשּׁוּם רַק כָּתְלֵי הֶחָצֵר, מִשּׁוּם דְּכִי לֹא נוֹכַל לְצָרֵף הַגְּפוּפִין לְהַמָּבוֹי,

בֵּאוּר הֲלָכָה

מכלל). וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״א) שֶׁרָצָה לוֹמַר דִּלְדַעַת הַלְּבוּשׁ (סק״ב) אֲפִלּוּ אֵין שָׁם רָפָשׁ וָטִיט, כֹּל שֶׁאֵין דֶּרֶךְ רַבִּים לַעֲבֹר שָׁם, מִקְּרֵי לֹא בָּקְעֵי רַבִּים. וּכְעַיִן זֶה מָצָאתִי בְּרַבֵּנוּ יְרוּחָם שֶׁהִעְתִּיק מֵימְרָא זוֹ וְכָתַב 'שְׁרַבִּים נִכְנָסִים בּוֹ תָּדִיר', וּמִשְׁמַע דְּכָל שֶׁלֹּא הָיָה בְּאֹפֶן זֶה מִקְּרֵי לֹא בָּקְעֵי בָּהּ רַבִּים, וְאָפְשָׁר דְּגַם דַּעַת רַשׁ״י כֵּן הוּא, אַךְ שֶׁרַשׁ״י כָּלַל בָּזֶה אֲפִלּוּ הֵיכָא שֶׁהַפִּרְצָה הוּא נֶגֶד מָקוֹם שֶׁרַבִּים הוֹלְכִים שָׁם אַךְ כָּעֵת הָעִכּוּב הוּא מֵחֲמַת רָפָשׁ וָטִיט, אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה בְּשֵׁם שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב (ח״א סי׳ תא) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן כְּעַיִן מַה שֶּׁצִּדַּדְנוּ:

*** צָרִיךְ לְתַקְּנוֹ שָׁם.** עַיֵּן פְּרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״א) **שֶׁמְּצַדֵּד דַּאֲפִלּוּ פְּתוּחַ לְכַרְמְלִית יֵשׁ לוֹמַר דְּמִכַּשֵּׁל לַפֶּתַח וְצָרִיךְ תִּקּוּן שָׁם.** וְיַרְאֶה, **דִּבְתִקּוּן לְחִי אוֹ קוֹרָה שָׁם סַגִּי,** עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. **וּבְשֻׁלְחָן עָרוּךְ הַגְּרַ״ז** (סעיף ב) **כָּתַב שֶׁדַּיְנוּ כְּמִבּוֹי מְפֻלָּשׁ שֶׁצָּרִיךְ צוּרַת הַפֶּתַח מִצַּד אֶחָד וְלִחְיֵי אוֹ קוֹרָה מִצַּד הַשֵּׁנִי,** וְיָדוּעַ שֶׁצּוּרַת הַפֶּתַח מִצַּד אֶחָד וּבְצַד הַשֵּׁנִי לְחִי וְקוֹרָה בְּמִבּוֹי מְפֻלָּשׁ, הוּא אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּפֻלָּשׁ לִבְקָעָה. **וְהִנֵּה לְפִי דִבְרֵיהֶם, אִם עָשׂוּ בְּצַד שֶׁפָּתַח הַמָּבוֹי בּוֹ צוּרַת הַפֶּתַח, סְגִי בְּמִקּוֹם הַפִּרְצָה בְּלִחְיֵי וְקוֹרָה,** וְכֵן רָאִיתִי בְּכַמָּה אֲחֲרוֹנִים שֶׁמְּצַדְּדִים כֵּן. **וְדַעַת הָאֶבֶן הָעֹזֵר** (סק״ב ד״ה כתב המג״א) **דְּכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ בְּצַד פֶּתַח הַמָּבוֹי צוּרַת הַפֶּתַח, שׁוּב אֵין צָרִיךְ בְּמִקּוֹם הַפִּרְצָה אֲפִלּוּ לְחִי וְקוֹרָה. אָכֵן בְּבֵית מֵאִיר** (סק״ב), כְּפִי מַה שֶּׁהָעְתִּיק בֶּשֶׁם הָרִיטְבָּ״א (ו. סוד״ה מבוי שנפרץ), **מִשְׁמַע דִּלְעוֹלָם צָרִיךְ בְּמִקּוֹם הַפִּרְצָה צוּרַת הַפֶּתַח דַּוְקָא, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:**

ג * וּכְגוֹן שֶׁנִּכְנְסוּ וְכוּ׳. וּמִיירֵי שֶׁמַּלְגְּלִין בָּתְּלֵי הַמָּבוֹי מִפְּתְלֵי הֶחָצֵר שְׁלֹשָׁה

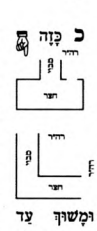
שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ט) כֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר (ס״ב ד״ה אבל), וְעַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (ד״ה צריך):

ג (י) אַחֲרוֹנִים: **(יא)** רַשׁ״י (ז: ד״ה חצר מחזרת): **(יב)** טַ״ז (סק״ג) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים:

(יג) וְאָסוּר אֲפִלּוּ אֵין פִּרְצָתוֹ נֶגֶד פִּרְצַת הַמָּבוֹי וְגַם לֹא בָּקְעֵי רַבִּים דֶּרֶךְ הֶחָצֵר. וּבְכָל זֶה אֵין חִלּוּק בֵּין אִם הַפִּרְצָה בֶּחָצֵר יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר הָיָה בְּצַד הַמָּבוֹי אוֹ בְּצַד רְשׁוּת הָרַבִּים. אָכֵן לְעִנְיַן עֲרוּב יֵשׁ חִלּוּק, דְּאִם הָיָה הַפִּרְצָה יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר בְּצַד רְשׁוּת הָרַבִּים לֹא מְהֻנֵּי אֲפִלּוּ אִם עֵרְבוּ בְּנֵי הֶחָצֵר עִם בְּנֵי הַמָּבוֹי יַחַד, וְאִם הָיָה הַפִּרְצָה יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר לְצַד הַמָּבוֹי אֲז מְהֻנֵּי כְּשֶׁעֵרְבוּ יַחַד לְטַלְטֵל בֶּחָצֵר, וּלְעִנְיַן מָבוֹי עַיֵּן לְקַמִּיהּ בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

כְּתָלֵי הַמָּבוֹי בָּחֵצֵר בְּעִנְיָן שֶׁאֵין הַגְּפוּפִין שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בָּחֵצֵר נִרְאִין * לְמִי שֶׁעוֹמֵד בַּמָּבוֹי, אֲבָל אִם נִרְאִים, עוֹלִים לוֹ * מִשּׁוּם לָחִי * וּמָתָר. וְאִם עֵרְבוּ בְּנֵי הֶחָצֵר עִם בְּנֵי הַמָּבוֹי, וְהִפְרִצָה שֶׁבַּמָּבוֹי לָחָצֵר (כא) כ[א]אֵינוֹ מִצַּד הֶחָצֵר, וּפִרְצוֹת הֶחָצֵר מִצַּד הַשֵּׁנִי אֵינָן מְכֻוָּנוֹת כְּנֶגֶד פִּרְצַת הַמָּבוֹי, וְהֶחָצֵר שֶׁל רַבִּים, גַּם הַמָּבוֹי מָתָר. אֲבָל אִם לֹא עֵרְבוּ, אוֹ אֲפִלּוּ עֵרְבוּ ל[ו]וּפִרְצַת הֶחָצֵר לַמָּבוֹי מ[מִצַּדּוֹ], אוֹ אֲפִלּוּ בְּאֶמְצַע הֶחָצֵר וּפִרְצַת הֶחָצֵר (כב) מִצַּד הַשֵּׁנִי כְּנֶגְדָּהּ, נ[אוֹ אֲפִלּוּ אֵינָהּ כְּנֶגְדָּהּ וְהֶחָצֵר הוּא (כג) שֶׁל ס[יָחִיד, אָסוּר. ע[וְאִם נִפְרַץ לִרְחָבָהּ פְּחוֹתָה מִפְּאתַיִם, אוֹ יוֹתֵר עַל פָּאתַיִם וְהַקֶּקֶף לְדִירָה, דְּינוֹ כְּאִלּוּ נִפְרַץ לָחָצֵר. אֲבָל אִם יִתְרָה עַל פָּאתַיִם וְלֹא הַקֶּקֶף לְדִירָה, הֲוֵי (כד) * כְּאִלּוּ נִפְרַץ לְכַרְמְלִית וְצָרִיךְ תִּקּוּן: ד [פ]מָתָר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ תַּחַת הַקּוֹרָה (כה) צ[וּכְנֶגֶד הַלָּחִי, קוְהֲנֵי מִילֵּי * בְּפָתוּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, (כו) ר[אֲבָל בְּפָתוּחַ לְכַרְמְלִית אָסוּר (כז) * בֵּין תַּחַת

ע תּוֹסְפוֹת (ז: ד״ה בעירבו) בְּשֵׁם ר״י, וְכֵן כָּתַב הָרא״ש (פ״א סי׳ ח) וְהַטּוּר, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן שנ״ח. פ שָׁם בַּגְּמָרָא ח׳ (ע״ב). צ כְּרַב וְרַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹחָנָן. ק שָׁם ט׳ (ע״א) וּבְרָכָא. ר שָׁם.

בְּאוּר הֲלָכָה

טְפָחִים, אֲבָל בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים אָמְרִינַן 'לְבוּד' וַהֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ לֹא נִכְנְסוּ מִבִּפְנִים [פְּרִישָׁה (סק״ד) וְתוֹסָפָת שַׁבָּת (ס״ק יא) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ו)]. וְעַיֵּן **בְּפְרִי מְגַדִּים** (א״א סק״ו) **דְּשִׁעוּר כְּנִיסַת הַמָּבוֹי לְתוֹךְ הֶחָצֵר לְכָל הֵיותֵר דֵּי בִּשְׁלֹשָׁה טְפָחִים:**

* **לְמִי שֶׁעוֹמֵד בַּמָּבוֹי.** עַיֵּן בָּמֶגֶן אַבְרָהָם (סק״ו) שֶׁלְּשׁוֹן זֶה אֵינוֹ מְדֻקְדָּק, וְעַיֵּן בַּפְּרִישָׁה (סק״ב):

* **מִשּׁוּם לָחִי.** וְקַאי אֹ״אֵינוֹ כְּנֶגֶד פִּרְצַת הֶחָצֵר״ שֶׁפָּתַב לְמַעְלָה, דְּאִי לָאו הָכִי הֲרֵי הוּא בִּכְלַל מַפָּלֵשׁ וּמַה תְּהֵנִי לֵיהּ לָחִי, וְכֵן מוּכָח בַּגְּמָרָא בַּמַּסְקָנָא (ח.):

* **וּמָתָר. וַאֲפִלּוּ אִם רְגִילִים בְּנֵי הֶחָצֵר לַעֲבֹר דֶּרֶךְ שָׁם,** כֵּיוָן דְּיֵשׁ לָהֶם לִבְנֵי הֶחָצֵר דֶּרֶךְ אַחֵר לִרְשׁוּת הָרַבִּים, כּוֹפִין עַל מִדַּת סְדוֹם שֶׁלֹּא תַּעֲבֹר דֶּרֶךְ הַמָּבוֹי [מָגֶן אַבְרָהָם (סק״ז) בְּשֵׁם תּוֹסָפוֹת (ז: סוד״ה דאי)]:

* **כְּאִלּוּ נִפְרַץ לְכַרְמְלִית.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כד) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּמָבוֹי הֲכָלָה לְנָהָר וְאֵין בְּשִׁפּוּעוֹ גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וּמַעֲבָר הַשֵּׁנִי יֵשׁ בְּשִׁפּוּעוֹ גֹּבַהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים דְּאָסוּר [וְהוֹצִיא מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) דֵּין זֶה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת (כד: ד״ה לעבד) [וְאַף דִּלְפִי דַּעְתָּם מָתָר בַּמַּסְקָנָא בְּגֵמָרָא (כד:) אַף בְּהַשְׁכֵּיל שֶׁל כְּרָמִים הַכֲּלָה לַנָּהָר, דְּמִכְּמִינֵן אַהֲתֵּר מְחִיצוֹת שֶׁל עֲבַר הַנָּהָר, נָקֵט בָּזֶה לְעִנְיַן הֲלָכָה כְּדַעַת רַשׁ״י (כה. ד״ה דל״ת) וְהַגְּהוֹת אַשֵּׁרִי״ (פ״ב סי׳ ב ד״ה מבוי) בְּשֵׁם אוֹר זָרוּעַ (עירובין סי׳ קיג) דִּלְפִי הַמַּסְקָנָא אָסוּר בְּשִׁבְּיל]. וּכְאֶמְתּ יֵשׁ לְפַקֵּק בָּזֶה הַרְבֵּה, דַּאֲפִלּוּ אִם נִסְבֹּר דְּבִשְׁבִּיל יֵשׁ לָאֲסֹר, אֵין רְאָיָה לְכָאן בֵּין לְפָרוּשׁ רַשׁ״י וּבֵין לְפָרוּשׁ הַתּוֹסָפוֹת, דְּהָתָם שֶׁאנִי שֶׁעִקַּר הַהֶתֵּר בָּא עַל יְדֵי לָחִי [עַיֵּן בָּרָשָׁ״א (כב: ד״ה אלא אמר רבא) שֶׁזֶּהוּ טַעַם רַשׁ״י הָאוֹסֵר בְּשִׁבְּיל אַף לְמַסְקָנָא] וְיֵעוּשׁ שֶׁהַלָּחִי מַהֵיר אַף בְּמָקוֹם שֶׁהַשִּׁבְּיל מַפָּלֵשׁ וְאֵין בּוֹ מְחִיצָה מֵהַנָּהָר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּאֵן דְּאֵין בְּמַה לִטְעוֹת וְעַל כָּרְחָךְ יֵבִינוּ שֶׁהַהֶתֵּר הוּא מִצַּד גְּדוּדִים שֶׁמֵּעֲבַר הַנָּהָר. וּבְלָאו הָכִי, הֲלֹא הָרַשְׁבָּ״א (שם) וְהָרִיטְבָ״א (כב: ד״ה אלא אמר רבא) מְסַכִּימִים לְרַעַת הַתּוֹסָפוֹת דִּלְמַסְקָנָא מָתָר גַּם הַשְׁבִּיל וְלֹא חִיְישִׁינַן כְּלָל שֶׁיְּבוֹאוּ לִטְעוֹת, דְּלֹא מָצִינוּ זֶה בְּגֵמָרָא רַק הֵיכָא שֶׁהַהֶתֵּר בָּא עַל יְדֵי לָחִי שֶׁעוֹשֶׂה אֵצֶל הַשְׁבִּיל, עַיֵּן שָׁם, וּבְוַדַּאי יֵשׁ לְסָמֹךְ עֲלֵיהֶם לְהַקֵּל בְּמִלְתָא דְּרַבָּנָן:

ד * **בְּפָתוּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וְאִז מָתָר אֲפִלּוּ יֵשׁ דָּלֶת לַמָּבוֹי וְהַדֶּלֶת לִפְנִים מִן הַלָּחִי וְהוּא נָעוּל.** וְאֵין נִפְקָא מִנָּהּ בֵּין יֵשׁ שָׁם אִסְקֻפָּא גְּבוֹהַּ שְׁלֹשָׁה אוֹ אֵין שָׁם אִסְקֻפָּא כְּלָל [תּוֹסָפוֹת בְּשַׁבָּת דַּף ט׳ (ע״א) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים]:

* **בֵּין תַּחַת הַקּוֹרָה.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כז) בַּמֶּה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ז) וְאָבֵן הָעוֹזֵר (ס״ה ד״ה אוסר) דְּמַסְכִּימִים לְדִינָא לְשִׁיטַת הָרַאֲבַ״ד (שבת פי״ז הי״א) דְּמַקֵּל תַּחַת הַקּוֹרָה. שׁוּב מָצָאתִי בְּקֶרֶן קָמֶא דְּשַׁבָּת דַּף ט׳ (ע״א) דְּמוּכָח שָׁם מִרַּשׁ״י (שם ד״ה הכא) וְתוֹסָפוֹת (ד״ה אמר רב יהודה) וְהָרֹא״ש (סי׳ יז) דְּסוֹבְרִין כְּשִׁיטַת רַשׁ״י (כה. ד״ה אבל כלה): **(מו)** גְּמָרָא (ח.): **(מז)** מְבֹאָר בַּאֲחֵרוֹנִים בְּסִימָן שס״ג סָעִיף כ״ט עַיֵּן שָׁם: **(מח)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) וּפְשׁוּט: **(מט)** מָגֵן אַבְרָהָם (שם): **ד (נ)** תּוֹסָפוֹת (ח: ד״ה הכל מודים) וְרִיטְבָ״א (ח: ד״ה אמר רב חסדא): **(נ) אֲבָל לְהוֹצִיאוֹ לַחוץ מִשָּׁם מִכַּמָּה רִאשׁוֹנִים דְּאָסְרִי,** דְּמִן הַתּוֹרָה רְשׁוּת הַיָּחִיד בְּמָקוֹם הַזֶּה, דְּהָא הוּא תּוֹךְ הַמָּבוֹי וְהַמָּבוֹי יֵשׁ לוֹ שֵׁשׁ מְחִצּוֹת דְּהוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד דְּאוֹרַיְיתָא, עַיֵּן בְּרִיטְבָ״א (ס. ד״ה מקום) וְרַשְׁבָּ״א (ס. ד״ה מקום): **(נא)** הָרַמְבַּ״ן (מלחמות ב:) בְּבָאוּר דִּבְרֵי הָרִי״ף (שם), וְכֵן מִצַּדֵּד קְצָת הָרַשְׁבָּ״א (ס. ד״ה אבל מש״כ) בְּתְחִלָּה וּבְסוֹף עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֲבָל אִם לֹא נִכְנְסוּ לִפְנִים, חָשְׁבִינַן הַגְּפוּפִים גַּם לְהַמָּבוֹי וְנֶחְשָׁבִין כִּלְחָיַיִם מִכָּאן וּמִכָּאן וְשׁוּב אֵין הֶחָצֵר יָכוֹל לֶאֱסֹר עָלָיו: **(כא) אֵינוֹ מִצַּד הֶחָצֵר.** אֶלָּא בְּאֶמְצַע הֶחָצֵר. דְּאִלּוּ הָיָה כֵּן (יז) שֶׁכֹּתֶל הַמָּבוֹי שָׁוֶה בְּאָרְכּוֹ כֹּתֶל הֶחָצֵר אֲפִלּוּ מִצַּד אֶחָד, נִרְאֶה כְּמָבוֹי אָרוּךְ וּמוֹשֵׁךְ עַד רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁכְּנֶגְדּוֹ וּמְפַלֵּשׁ וְאָסוּר: **(כב) מִצַּד הַשֵּׁנִי כְּנֶגְדָּהּ.** דְּעַל יְדֵי זֶה נִדּוֹן הַמָּבוֹי כִּמְפַלֵּשׁ וְנִמְשָׁךְ עַד רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁכְּנֶגְדּוֹ: **(כג) שֶׁל יָחִיד אָסוּר.** דְּשָׁמָּא (טו) יִמְלֵךְ וְיִבְנֶה בָּתִּים בְּרֹחַב הֶחָצֵר הָעוֹדֵךְ עַל הַמָּבוֹי וְהָוֵי לֵיהּ מָבוֹי נִפְרָץ מִצִּדּוֹ שֶׁל חָצֵר וְאָסוּר וְכֵנ״ל: **(כד) כְּאִלּוּ נִפְרָץ לְכַרְמְלִית.** וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם אֵין נִכְנָסִין כָּתְלֵי הַמָּבוֹי בִּפְנִים בְּתוֹךְ הָרְחָבָה וְהַגְּפוּפִין נִרְאִין מִבַּחוּץ, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר לְטַלְטֵל בְּתוֹךְ הַמָּבוֹי, דְּהַשְׁתָּא לָרְחָבָה גּוּפָא לֹא מְהַנֵּי הַגְּפוּפִין לִהְיוֹת מָתָר לְטַלְטֵל בָּהּ דְּהָא כַּרְמְלִית הִיא, אֵיךְ יוֹעִיל זֶה לְהַמָּבוֹי. מָבוֹי שֶׁפְּתוּחַ רוּחַ רְבִיעִית שֶׁלּוֹ לְצַד הַנָּהָר, (טז) אִם שִׁפְעַת הַנָּהָר שֶׁאֲצָל הַבָּתִּים הוּא עָמֹק עֲשָׂרָה טְפָחִים אוֹ עַל כָּל פָּנִים הוּא מְשֻׁפָּע כָּל כָּךְ שֶׁבְּתוֹךְ שִׁפּוּעַ אַרְבַּע אַמּוֹת עוֹלֶה לְשִׁעוּר עֲשָׂרָה טְפָחִים, אִם כֵּן נֶחְשָׁב הַמִּדְרוֹן הַזֶּה לִמְחִיצָה וְאֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן, דְּמֵיָּא לֹא מְבַטְּלֵי מְחִיצָתָא, א[אֲבָל אִם מִצַּד הָעִיר אֵין מְשֻׁפָּע כָּל כָּךְ, אַף עַל פִּי שֶׁמִּצַּד הַשֵּׁנִי שֶׁל הַנָּהָר הוּא עָמֹק עֲשָׂרָה, (יז) אִם הוּא רָחָב יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת בֵּין הַבָּתִּים לַמָּקוֹם הַזֶּה פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ פִּרְצָה הַמְפֻסֶּקֶת בֵּין הַמְּחִיצָה לְהַבָּתִּים, וַאֲפִלּוּ בְּפָחוֹת מִשָּׁוֶה זֶה (יח) אָפְשָׁר גַּם כֵּן שֶׁיֵּשׁ לָאֲסֹר, שֶׁלֹּא יַעֲלֶה עַל דַּעְתָּם שֶׁהַהֶתֵּר הוּא מִפְּנֵי הַשֶּׁפַע שֶׁמַּעֲבַר הַנָּהָר שֶׁמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת וְיָבוֹאוּ לְהַתִּיר אַף בְּמָפָלֵשׁ לְגַמְרֵי בְּלִי שׁוּם תִּקּוּן, וְעַיֵּן בְּבָאוּר הֲלָכָה (ד״ה כאילו) שֶׁבַּאֲרְנוּ שֶׁבְּמָקוֹם הַצָּרֵךְ יֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה:

ד **(כה) וּכְנֶגֶד הַלָּחִי.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, בֵּין שֶׁתִּקּוּן הַמָּבוֹי בְּקוֹרָה אוֹ בְּלָחִי, מָתָר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ כְּנֶגְדָּם. מִיהוּ (יט) ב[יֵשׁ פּוֹסְקִים דְּסוֹבְרִים דְּזֶה כְּשֶׁזֶּה הַמָּקוֹם שֶׁכְּנֶגֶד הַלָּחִי לֹא הָיָה בּוֹ כְּשִׁעוּר אַרְבָּעָה טְפָחִים עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים, דְּאִז בְּטֵל לְגַבֵּי פָּנִים וּמָתָר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ תַּחְתָּיו וְכֵן לְהַכְנִיס מִשָּׁם (כ) לִפְנִים, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ בָּזֶה הַשָּׁטַח אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, וְכָל שֶׁכֵּן יוֹתֵר, נֶחְשָׁב זֶה הַמָּקוֹם כְּכַרְמְלִית לְעִנְיַן שֶׁאָסוּר לְטַלְטֵל בּוֹ כְּלָל, וְעַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כז) בַּמֶּה שֶׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה בְּשֵׁם הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ז) וּכְסָפֵק אֲלִיָּה רַבָּה [ב]אֵין לְהַקֵּל בְּשׁוּם אֹפֶן:

(כו) בֵּין תַּחַת הַקּוֹרָה. [ג]וּכְסָפֵק אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ז) מְצַדְּדִין לְהַקֵּל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ תַּחַת הַקּוֹרָה אֲפִלּוּ בְּפָתוּחַ לְכַרְמְלִית, וְכֵן רַק תּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, וְכֵן לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ לְהַכְנִיס לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אָסוּר. (כז) וְיֵשׁ פּוֹסְקִים שֶׁאֵין מְחַלְּקִים בָּזֶה וְסוֹבְרִים דַּאֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה גַּם כֵּן בָּטֵל לְגַבֵּי פָּנִים: **(כו) אֲבָל בְּפָתוּחַ לְכַרְמְלִית וְכוּ'.** אַף עַל גַּב דִּבְעָלְמָא כַּרְמְלִית קִיל מֵרְשׁוּת הָרַבִּים, מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן זֶה אָמְרִינַן מָצָא מִין אֶת מִינוֹ וְנָעוֹר, פָּרוּשׁ, דְּכַרְמְלִית שֶׁבֵּין לְחָיַיִם אַף אִם לֹא הָיָה בּוֹ שִׁעוּר כַּרְמְלִית מִתְּחִלָּה, שֶׁלֹּא הָיָה אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים, מָצָא מִין אֶת מִינוֹ שְׁחוּצָה לוֹ וְנָעוֹר מִשְׁנָתוֹ וְנִתְחַזֵּק לְהִצְטָרֵף לַכַּרְמְלִית שֶׁבְּצִדּוֹ וְשֵׁם כַּרְמְלִית עָלָיו וְאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ תַּחְתָּיו וְגַם לְהַכְנִיסוֹ לִפְנִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפָתוּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא אֵין מִינוֹ כְּלָל, אֵין מִצְטָרֵף עִמּוֹ וּבָטֵל לְגַבֵּי פָּנִים: **(כז) בֵּין תַּחַת הַקּוֹרָה.** [ג]וּכְסָפֵק אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ז) מְצַדְּדִין לְהַקֵּל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ תַּחַת הַקּוֹרָה אֲפִלּוּ בְּפָתוּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ לְהַכְנִיס לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אָסוּר. (כח) וְיֵשׁ פּוֹסְקִים שֶׁאֵין מְחַלְּקִים בָּזֶה וְסוֹבְרִים דַּאֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה גַּם כֵּן בָּטֵל לְגַבֵּי פָּנִים: **(כו) אֲבָל בְּפָתוּחַ לְכַרְמְלִית וְכוּ'.** אַף עַל גַּב דִּבְעָלְמָא כַּרְמְלִית קִיל מֵרְשׁוּת הָרַבִּים, מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן זֶה אָמְרִינַן מָצָא מִין אֶת מִינוֹ וְנָעוֹר, פָּרוּשׁ, דְּכַרְמְלִית שֶׁבֵּין לְחָיַיִם אַף אִם לֹא הָיָה בּוֹ שִׁעוּר כַּרְמְלִית מִתְּחִלָּה, שֶׁלֹּא הָיָה אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים, מָצָא מִין אֶת מִינוֹ שְׁחוּצָה לוֹ וְנָעוֹר מִשְׁנָתוֹ וְנִתְחַזֵּק לְהִצְטָרֵף לַכַּרְמְלִית שֶׁבְּצִדּוֹ וְשֵׁם כַּרְמְלִית עָלָיו וְאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ תַּחְתָּיו וְגַם לְהַכְנִיסוֹ לִפְנִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפָתוּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא אֵין מִינוֹ כְּלָל, אֵין מִצְטָרֵף עִמּוֹ וּבָטֵל לְגַבֵּי פָּנִים: **(כז) בֵּין תַּחַת הַקּוֹרָה.** [ג]וּכְסָפֵק אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ז) מְצַדְּדִין לְהַקֵּל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ תַּחַת הַקּוֹרָה אֲפִלּוּ בְּפָתוּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ לְהַכְנִיס לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אָסוּר. (כח) וְיֵשׁ פּוֹסְקִים שֶׁאֵין מְחַלְּקִים בָּזֶה וְסוֹבְרִים דַּאֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה גַּם כֵּן בָּטֵל לְגַבֵּי פָּנִים: **(כו) אֲבָל בְּפָתוּחַ לְכַרְמְלִית וְכוּ'.** אַף עַל גַּב דִּבְעָלְמָא כַּרְמְלִית קִיל מֵרְשׁוּת הָרַבִּים, מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן זֶה אָמְרִינַן